

הארט השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

פרשת בראשית
תשפ"ג

גיליון 133

א לעבטיגער שפּת

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

האדם - נזר הבריא

ולהגיע עוד יותר ויותר, כי בהראיה יכולין לראות ולהביט על השמים. נמצא שכל בחינה שהיא גבוה יותר למעלה היא יכולה להשיג ולהגיע יותר: והמחשבה היא גבוה מאוד למעלה מן הכל, ויכולה להשיג ולהגיע למעלה למעלה, על כן צריכים לשמרה מאוד.

אכן כן; מה גדול כוח האדם ויצר לב מחשבתו. דזהו עיקר האדם. ועיוין בליקוטי מוהר"ן (תורה מט) שעיקר הבריא והיצירה לטוב ולביש הוא ב"מחשבה". וכבר מובא בשם ה'בעל שם טוב' במקום שהאדם חושב שם הוא.

בכל גיד תלויים אלפי רבבות עולמות

ועוד במעלת האדם ועל הזהירות על עצמו, בתוספת דרכים ועצות על כך, הוא ב'ליקוטי הלכות' (ברכות השחר ג ח): צריך לידע ולהאמין שנפשו בשרשה היא גדולה ויקרה וגבוהה מאוד מאוד, ואלפי אלפים ורבי רבבות עולמות בלי שעור תלויים בה. וכמו שאמר רבנו ז"ל שאם היו מהפכין את האדם היו רואים שבכל גיד וגיד מגידי האדם תלויים אלפי אלפים ורבי רבבות עולמות, וכמבאר בשאר ספרים מגודל מעלת האדם שהוא בחינת צלם אלוקים, ואפילו נפש הפחות שבפחותים של ישראל גם כן גבוהה מאוד מאוד ...

על-כן האדם הבר שכל, כשרואה שמתגבר עליו הבעל דבר ביותר, צריך לידע שבוודאי יש לו נפש גבוה מאוד מאוד, וצריך להתגבר לרחם על עצמו לבל יאבד אוצרות וסגולות יקרות וחמודות כאלה התלויים בנפשו, אשר עין לא ראתה וכו'. ויתגבר בכל עוז להציל את נפשו מני שחת, להצילה מן העושק והתמורה ח"ו. והעיקר על-ידי ריבוי תפלות ובקשות.

וזה בחינת 'יוגבה לבו בדרכי ה' צריכין להגביה לבו ודעתו בדרכי ה' ולומר בנפשו; שאין נאה לי לעשות מעשים כאלה מעשה בהמה ח"ו, כי נפשי גבוה מאוד נפש ישראל, שכולם בני מלכים, וראוי לי להתנהג בנימוסי המלכות דקדושה, כמו שראוי לנפשות ישראל שנקראים 'בנים אתם לה' אלקיכם'.

הבה ונצל את המתנה היקרה ביותר שלנו - שם מושג האדם, נעריכהו כראוי, נדע את אשר לפנינו, בכדי שנשתמש בו בעבודתנו התמה.

השבוע בפרשייתנו עם סיום בריאת העולם, אנו קוראים את הפסוק: "וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד ויהי ערב ויהי בקר יום הששי". בפירוש הרמב"ן בין פירושו השונים על "טוב מאוד" אנו מוצאים בדבריו: כי מפני מעלת האדם, הוסיף בשבח היצירה בו כי הוא: טוב מאד.

היהלומים שבכתר

מדברי הגאון המקובל רבי יוסף גיקטלייא בעל מחבר ספר "שערי אורה" (שהאר"י אמר על ספר זה כי הוא המפתח לכל תורת' הסוד. גם תלמידו הגדול של הגר"א רבי חיים מוואלוז'ין התבטא פעם שעל מנת לצאת ידי חובת תורת הקבלה, יש ללמוד את ספר הזוהר ואת ספר שערי אורה.) כותב משל על מעלת האדם נזר הבריא, ושבצעם מהותו הוא מקדש שם שמים - אם הוא לא חוטא ח"ו (מובא בספר אוצר המשלים):

היה פעם מלך; שהיו לו אוצרות יהלומים ואבני חן שאין בכל העולם כדוגמתם. אולם תושבי ארצו של המלך לא הורשו להיכנס לבתי האוצר, ולכן לא היה להם מושג מה הם מכילים. לכן החליט המלך ליצור כתר יקר ביותר ולשפץ בו אבני חן יפות.

מכל אוצר ואוצר של המלך הוא בחר אבן אחת שהיא זו שתהיה דוגמא לאוצר הגדול ממנו היא באה. לאחר השלמת הכתר אמר המלך לעבדיו, למקורביו ולתושבי ארצו: אתם רואים את היהלומים שבכתר, דעו לכם שכדוגמת כל אבן שבכתר יש כנגדה אוצר גדול של כל כלי חמדה.

ואמנם, עיי ראתה הכתר וההתבוננת באבנים הנהדרות שבו, קיבלו בני המדינה מושג כל שהוא על אוצרות המלך. אמנם גם בשעה זו הם טרם הקיפו והכירו את האוצרות הרבים, אולם מושג הם קיבלו. והנמשל: הקב"ה ברא עולמות רבים, גבוהים זה מזה, אולם לא היה ביכולת הברואים שהוא ברא מששת ימי בראשית, להבין ולהקיף את גדולתם וריבויים של עולמות אלו.

והנה, הקב"ה ברא יצירה מיוחדת במינה והיא האדם. באדם הוא כלל דוגמאות מכל העולמות כולם. גופו נברא מעולם החומר, רוח החיים שבו נופח מפי של הקב"ה, ראשו מעולם המלאכים וכן הלאה. בנוסף לכך; הקב"ה המשיל אותו על כל הברואים, וכפי שנאמר בתהלים (ח, ז): "תמשילוהו במעשה ידיו כל שנה תחת רגליו".

על ידי האדם שהוא שלם במעשיו נוצר קידוש ה' גדול בעולם, כי הברואים ראו עין בעין, דוגמאות שונות המקובצות מהעולמות שברא הקב"ה...

הדגה הגבוה ביותר משיגה הרבה יותר

ואם ברצוננו לדעת רום מעלת האדם וגדלותו, נוכל להתבונן מהא המובא בשיחות הר"ן (שיחה מו): דצריכים לשמור המחשבה מאוד מאוד - והרי עיקר האדם הוא במוחו ודעתו, מחשבות בני האדם. ורבינו כותב על כך: למשל, עם הרגל יכולין להשליך איזה דבר למעלה, אבל עם היד יכולין להשליך למעלה יותר. ובדבור יכולין להשיג ולהגיע יותר ויותר, כי בהדבור יכולין לדבר למרחוק. והשמיעה היא גבוה יותר ויכולין לשמע קול מרחוק מאוד, כגון כשירים בקני שרפה (שקורין הורמאטעס) יכולין לשמוע למרחוק מאד. והראיה יכולה להשיג

פניני פרשה

"בראשית ברא אלוקים את השמים" (א א)
'את' אותיות: את- כלל אותיות התורה, דבהם נברא העולם, כדכתיב (תהלים לג): **"בדבר ה' שמים נעשו"**. ובדברי ה'מדרש' (מ"ד בראשית ג): **'רבי יהודה בר סימון אמר, לא בעמל לא ביגיעה ברא הקדוש ברוך הוא את עולמו, אלא בדבר ה', וכבר שמים נעשו'**. וב'ליקוטי הלכות' (ק"ש ה יד): **'העשרים ושנים אותיות בהם כלולים כל הדברים שבעולם, שכלם הם צירופי אותיות מהאלפא ביתא'**. וזהו **"את"** בבריאת העולם.

"בראשית ברא אלוקים" (א א)

בדברי ה'אור החיים' על פסוק זה: 'רמזו על פי מה שנחלקו רז"ל (ר"ה י): אחד אמר **בתשרי נברא העולם**. ואחד אמר **בניסן נברא העולם**, והוסיף בכתבו: 'נראה לי כי אלו ואלו דברי אלוקים חיים, כי יש לך לדעת שאמרו ז"ל (ב"ר פ"א) שבתחילה חשב ה' לבראות העולם, ואחר כך הוציא ה' מחשבתו לפועל. וכפי זה נוכל לומר כי **בניסן חשב ובתשרי יצא לפועל או להפך**, ולשניהם יתייחס לשון בריאה - בין מה שעלה במחשבתו יתברך בריאה תקרא, בין כשיצתה לפועל. ובזה יתקיימו דברי רבותינו יחד. והוא שרמז **בבית' של תיבת בראשית, כי ב' ראשית** היו אחת למחשבה ואחת לפועל' ע"כ.

ואפ"ל בדבריו: **'חד בניסן, וחד בתשרי'** (עם התיבות) גימטריא: **'בראשית ברא'** (עם התיבות) רמז על **'ב' השיטות בבריאת העולם**, בתיבות **'בראשית ברא'**. וכדבריו.

"ויקרא אלוקים לקויע שמים" (א ח)

בדברי רש"י על: **שמים: 'אש ומים'**, שערבן זה בזה ועשה מהם שמים'.
באם הורמז בכאן בשרוש תיבת: **'שמים'**: בריש **לעשיית המצוות בשרשם**, הוא באמירת **'לשם יחוד'** לפני כל מצוה, כמובא.

ובדברי ה'חיד"א בספרו **'מורה באצבע'** שקודם כל לימוד וכל מצוה יהרהר בתשובה, ואחר כך יאמר נא: **לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה וכו'**. (ועיוין בארכה ע"כ בספר יסוד ושרוש העבודה), וזהו הורמז בכאן בשרוש תיבת: **'שמים'**: בריש **'אש'** דזהו **'בדחילו'** שאנו אומרים ב'לשם יחוד', ולאחמ"כ: **'ורחימו'** הרומז **'למים'** (אהבה ורחמנות) ע"ד הכתוב (משלי כה כה): **"מים קרים על-נפש עיפה"**. ובשייר השירים (ח ז): **"מים רבים לא יוכלו לכבות את-האבה"**. ועיוין ב'ליקוטי מוהר"ן' (פח): על הפסוק: **"המכסה שמים בעבים"** **'אש ומים'...** היינו **'אהבה ויראה'**.

"ואדם אין לעבוד את האדמה" (ב ה)

בדברי חכמינו (מנחות): דקאי על **'תפילה'**, שעד שלא בא אדם הראשון והתפלל לא ירדו גשמים ולא צמחו האילנות. וזהו ענין תפילה רמז

שירת הפרשה

"יְהִיָּה טוֹב מְאֹד" סוֹבֵב וְהוֹלֵךְ עַל נֶזֶר הַתְּרִיָּאָה הָאֲדָם הַפְּגוּל מִפְּגַל הָעוֹלָמוֹת מִהַבְּרָא תִּעְלָהּ.

רָאשׁוּ וְרָבוּ אֲגוּרִים בְּסוּדוֹת עֲלוּיִים וְקְמוּסִים וּבְכֹחוֹ וְעִבּוּדוֹתוֹ לְהִגְיעַ לְשִׁרְשׁוֹי הַקְּדוּמִים.

בְּכָל גִּיד וְגִיד תְּלוּיִים עוֹלָמוֹת רַבִּים גַּם לְבָנֵי אָדָם שֶׁבְּמִדְרַגְתָּם פְּחוּתִים וְרַשִּׁים.

נִנְתַּב אֶת עַצְמָנוּ בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה הַסְּלוּלָה וְנִתְחַבֵּר לְמַהוּת הָאָדָם שֶׁל רֵאשִׁית הַיְצִיָּרָה.

המשיך פניני פרשה

סיפורים מאירים

סיפורי פרשה במשנת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו זצ"ל

"וַיָּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד" (בראשית א לא)

להביט על הטוב !

היה פעם שרבי נתן שוחח עם אחד מתלמידיו ר' מאיר טעפליקער, והתעניין אצלו בשלומם של החסידים מהעיר "טעפליק". העיר טעפליק בנויה סך הכל משלושה – ארבעה רחובות, רבי נתן הכיר היטב את בני העיר, והתעניין בשלומם של אנ"ש הגרים שם.

רבי נתן שאל את רבי מאיר: "מה שלום פלוני?" ור' מאיר עיקם את פניו. "ומה שלום פלוני?" ור' מאיר שוב עיקם את פניו: "על כל אחד שרבי נתן התעניין בשלומו, עיקם ר' מאיר את פניו. אמר לו רבי נתן: נו מאיר, וכי רק אתה יהודי כשר?" ענה ר' מאיר ואמר: "אני? וודאי שלא!" שאלו רבי נתן: "וכי אין בנמצא אפילו יהודי אחד כשר בטעפליק? אין אף אחד?"

חזר רבי נתן לתחילת השיחה, עבר שוב על שמותיהם של תושבי העיר, והתעניין בשלומם. בשיחתם אמר רבי נתן לר' מאיר: "לפלוני יש נקודות טובות 'אלו! ולפלוני יש נקודות טובות 'אלו! ואתה ר' מאיר, גם כך יש 'מעט טוב'..."

וכשהיה החסיד רבי לוי יצחק בנדר מספר סיפור זה, היה מוסיף: אנשי שלומנו היו מבארים את המעשה כך: האמת היא, כשר' מאיר עיקם את פניו הייתה לכך סיבה... היה לו באמת סיבה לעקם את פניו! אותם יהודים שרבי נתן התעניין בשלומם, לא עמדו בדרגתו של ר' מאיר, ולכך הייתה לו סיבה מדוע עיקם את פניו!

אבל, הוסיף רבי לוי יצחק: אף על פי כן כוונתו של רבי נתן בדבריו הייתה – ללמד את ר' מאיר מהי דרכו של הרבי; כיצד למצוא בכל אחד ואחד, וגם בעצמו את ה"נקודות טובות"!

"וַיִּבְרַךְ אֱלֹקִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ" (בראשית ב ג)

קבלת שבת של רבינו בימי ילדותו !

כבר מיום הששי לאחר חצות היום מתחיל נחמן הקטן בהכנותיו לשבת, ילד צעיר הוא עדיין, אבל מוחו הבהיר משיג ומבין במהותה של השבת, והוא החל להתכונן לקלוט את זיו של היום השביעי שבו נתעלה הקדוש ברוך הוא וישב על כסא כבודו.

לאחר טבילה לכבוד שבת קודש, לובש הוא בגדי שבת ונחפז לבית המדרש. פוסע הילד אילך ואילך בבית המדרש, עמל ומתיגע לקלוט את הנהרה המשתפכת, ואת הנשמה היתירה היוורת ומגיעה לעולם.

בכל כוחותיו מתייגע הוא להרגיש... לחוש... לראות משהו... הוא נכסף ומתאוה להשיג ולהבין. אמת יודע הוא מה משמעות שבת, אך רצונו לחוש בכך. פוסע הוא אנה ואנה, נפשו כמעט פורחת מגופו מעוצם הגעגועים והכיסופים להשם יתברך ולשבת קודש.

ובינתיים חולפות ועוברות שעות רבות, והוא עודנו עומד בכיסופיו העזים לאורה של שבת, וככל אינו חש בחלוף הזמן.

אט אט מתקבצים ובאים אנשים לבית המדרש, עוד מעט קט והמקום ישקוק מהמון רב. והנה נכנס לבית המדרש יהודי בעל צורה, הוא ניגש ל"סטנדר" ומתחיל לומר "שיר השירים" בדביקות ובעריבות.

הקול הנעים והחודר של אמירת "שיר השירים" בדביקות עצומה מגיע לאזניו של הילד וחודר ללבו, הוא ניגש אל היהודי האומר "שיר השירים" בפנים לוהבות, מביט הבטה עמוקה הישר בפניו, מאזין ומקשיב לקולו, עד אשר אוחזת בו התלהבות עצומה... מרוב ההתרגשות כפף עצמו ל"סטנדר" של אותו יודע, טמן בו ראשו והתחיל לבכות בדמעות שליש, איש לא ראה בבכיו, ואיש לא שמ לב לכך, כי את מה מעניינים מעשי ליד?

רק השתהה הילד ובכה לתוך "סטנדר" שעות ארוכות, עד שהתנפחו עיניו מרוב כיסופים להשם יתברך. רק כאשר בהיכל בית הכנסת הדליקו נרות שבת קודש, הגביה רבנו ראשו, פקח את עיניו הדבוקות מרוב בכי והחל להכין עצמו לתפילת שבת קודש!

"וַיֵּאָנְנוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹקִים" (בראשית ה כד)

בחד קטירא !

היה זה בלילה האחרון לימי חייו של החסיד רבי אהרן קיבליטשער (חמיו של ר'לוי יצחק בנדר. ר' הירש לייב ליפל, ועוד) דרש בעקשנות מבני ביתו שייקחוהו ממיטת חוליו - וישכיבוהו על התנור שבבית לייב הינו מדוע, אך עשו כדבריו והעלוהו שם, ואמר שם את ה'תיקון חצות' כהרגלו.

ביתו הבחינה שאומר את התיקון כפי הסדר שאומרים בשבת, שזוהו: 'תיקון לאה'. וכשהעירה לו על כך ענה לה: 'אני יודע' אני יודע, והמשיך באמירתו, ולאחר דקות ספורות לאחר שסיים עלתה נשמתו לגנזי מרומים, והבינו אחר כך שרצה בכוונה שיניחוהו על התנור ולהסתלק במקום קדוש זה, שבו היה מבלה לילותיו משך עשרות שנים משנות ימי חייו מדי לילה בלילה ב"עבודת השם".

מן הנצח מהא ישיחי הנצחים | ניצול שנות נעוריהם

ילדים יקרים ! ! אחד מהיסודות הגדלים בשנות הנעורים, הוא להעריך פראוי ימים גדולים אלו, וכפי שחכמינו שבוזו את הלמד של גרסא דיניקווא, שזך נחקה לתמיד בלב האדם.

היה פעם סוחר שנסע עם בעל עגלה - גוי שכור, ובכל מקום שעברו ליד בית מרזח (קרעטשמע) עצר הגוי ונכנס לשטות לשכרה יחד עם שאר השכורים ששהו שם.

בנסיעתם, הגיעו לקרעטשמע שהיתה חרבה, והנה לפלא - גם בכאן ירד הגוי מהעגלה ונכנס לחרבה, הציץ לתוכו, גנב גניחה עמוקה והסתלק משם.

כשעלה בחזרה אל העגלה שאלו הסוחר: מדוע גם אצל החרבה ירדת מהעגלה? ולמה גנחת? השיב לו הגוי: נזכרתי מהימים הטובים שהיו לי כאן, שהייתי שותה לשכרה יחד עם החברים במקום זה, לך ירדתי וגנחתי... לפחות להזכר מימי קדם...

הנהגה זו-מובא בספר 'כוכבי אור' הם זקני עם הארץ, ששקשם מזקינים - וכל גופם תרב - יקבר לא יכולים לעשות הכל מה שהיצר הרע אומר להם, הם גונחים ומתענגים לימי קדם אלו - אך הם משתגעים ומתבלבלים שיהו לא: יכולים להמאות את רצונם ויתאונם.

אבל זקני תלמידי חכמים - שעמלו בימי נעוריהם, דעתם מתישבת עליהם, וגם אם גופם נחלש - הם שמחים שכבר מלחמת היצר ויתר קלה, ושמחים שנצלו ימי נעוריהם לטוב.

בתיבת: 'אין', דבעת התפילה יש להתבטל להש"ת. וב'ליקוטי מוהר"ן' (תורה פו): דבשעת התפילה צריך האדם צריך האדם לדבק עצמו לה', ולא ירגיש שום אדם בעולם, רק יחשוב שאין בעולם רק הוא לבד.

"יקו המים אל מקום אחד ותראה היבשה" (א ט)

'אין מים אלא תורה' - ויש להאירה ליבשה' להאיר אור התורה למרחקים. ובליקוטי מוהר"ן (סב) עה"פ: 'ואברהם הלך ונסוע הנגבה', ללחלח הנגיבה. ובהמשך: 'אחד' גימטריא 'אהבה' דבכוחה אפשר להשפיע גם ליבשה. (ויעוין בליק"ה פריקה וטעינה ד).

"ולמקוה המים קרא ימים" (א ז)

זלמקוה' המים' קרא' ימים' ס"ת בגמטריא **אות צ** (עם התיבות) שעל ידי מקוה מים - ההיטהרות במקוה זוכים לדרגת **צדיק וקדושה**.

"נעשה אדם בצלמנו כדמותנו" (א טו)

רש"י בפירושו על 'כדמותנו': 'להבין ולהשכיל', ואפ"ל 'דמותנו' בגמטריא: 'להבין להשכיל' (עם האותיות התיבות והכולל).

"ואת המאור הקטן לממשלת הלילה" (א טז)

'לבנה' הוא בבחינת 'דינים' (עיין ליק"ה תפילת המנחה ה ח, ועוד), ואפ"ל: 'אלקים' - בחינת דינים, בגימטריא: 'לבנה'.

"תוצא הארץ נפש חיה" (א כד)

'ארץ' רומזת לענוה ושלמות, וב'ליקוטי מוהר"ן' (עב ב) שעיקר מה שיקום האדם ב'תחיית המתים' זהו מידת 'הענוה' שיש בו. וזהו: 'תוצא הארץ' - שמתוצאות 'הארץ' - ענוה ושלמות, נמשך 'נפש חיה'. גם 'תוצא הארץ' הוא רמז ל'תחיית המתים', שהמתים יקומו לתחיה מהארץ.

"וירדו בדת הים" (א כו)

בדברי רש"י לשון **ממשלה**. על האדם להיות תמיד מושל על עצמו, הן כשהוא בדרגת 'ים' עמקי התהום - עת ירדה, והן בעת עליה בבחינת 'עוף השמים' - עת עליה, על"ד הכתוב: **'אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנג'**. וכמובא בליק"מ (ו' פ"ב ב).

"והנה טוב מאד" (א לא)

'מאד' אותיות 'אדם', דבריא האדם נהיה טוב. ואפשר להוסיף בדברי רש"י, שקאי על ו' בסיון 'יום שניתנה בו תורה'. וזהו 'מאד' אותיות 'אדם' במאמרם: 'אתם קרויים אדם', (סנהדרין נח): וזהו 'טוב מאד' על"ד 'אין טוב אלא תורה'.

"ויכלו השמים והארץ וכל צבאם" (ב א)

'ויכלו' - לשון **כיסופים** וכמ"ש (שמואל ב יג. ועיין ליק"מ ט): **'זתכל נפש דוד'** דע"י הכיסופים והרצונות הטובים בוראים את הבריאה הכללית והפרטית, וכמובא ב'ליקוטי מוהר"ן' (תורה לא) עה"פ: **"נכספה נפשי"**.

זניית ראיה <<<

מתחדשים ! מתחילים מחדש 'חומש בראשית'.
"גם כי עיקר כל הדברים הם הן התחלה" (ליקוטי מוהר"ן)
נתחיל בשמחה, נתחבר לפרשיות התורה, ונוכה ללמוד ולסייב...